

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 15433
Tarih : 24.11.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Ömer ÖCALAN
Şanlıurfa Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	-Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor -Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 25 Kasım 2021	
Esas No: 2/3979	

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
24 Kasım 2021
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
24 Kasım 2021
No. 917937
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de Mesleki ve Teknik eğitim içinde (örgün ortaöğretim kurumlarına devam eden) 1,5 milyon öğrenci eğitim ve öğretimine devam etmektedir. Mesleki ve Teknik eğitim kurumları dışında, Mesleki Eğitim Merkezleri’nde ise 115 bin öğrenci (çırak ve kalfalar) mevcuttur. Mesleki Eğitim Merkezleri’nde okuyan öğrenciler; aile, işveren ve çalışma şartları gibi nedenlerden dolayı çalışma hayatına uyum sağlamakta güçlük çekmekte, **sanayi sitelerinde çıraklık ve “mesleki eğitim” adıyla bir yanıyla çocuk emeğini sömüren yaygın çalıştırma biçimlerine dönüştüğü görülmektedir.** Çırak ve stajyer öğrenciler, çoğu zaman yetişkinlerle aynı iş yaptırılarak çalışmaya mecbur bırakılmaktadır. Alana ilişkin yasal düzenlemelerin ve politikaların tümü, çıraklık ve stajyerliğin artmasına neden olmakta, sermayenin ucuz ve vasıfsız işgücü ihtiyacını karşılamak üzere politikalar izlenmektedir. Bütün bunlara rağmen çıraklar ve stajyer öğrenciler çıraklık ve staj süreleri için malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından sağlanan haklardan yararlanamamaktadır. Bu nedenle, staj ve çıraklıkta geçen sürelerin emeklilik prim gün sayılarının hesabında ve sigortalılık sürelerinin başlangıcında kabul edilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda geçmişe yönelik olarak da söz konusu kişilere borçlanma imkanı sağlanmasıyla çıraklık ve staj süreleri emeklilikte değerlendirilmesi sağlanmalıdır.

Sosyal güvenlik sistemine sigortalı olarak yapılan bildirimlerin emeklilik için sayılabilmesi için uzun vadeli sigorta olarak adlandırılan malullük-yaşlılık-ölüm sigorta koluna prim ödenmesi gerekmektedir. Yukarıda da açıklandığı üzere staj süresince öğrencilerden sadece iş kazası-meslek hastalığı-hastalık primi alınmakta, emeklilik primi ise alınmamaktadır. Bu nedenle stajda geçen süreler hem sigortalı prim gün sayısında hem de sigortalılık süresinin başlangıcında geçerli olmamaktadır. Bu bağlamda, stajyer öğrencilik ve çıraklık sürelerinin emeklilik süresinden sayılması için en azından iki seçenek sunulmalıdır. **Birincisi, stajyer ve çırakların çalışma başlangıçlarının doğrudan emeklilikte başlangıç kabul edilmesi. İkincisi ise staj ve çıraklıkta geçen sürelerle, askerlikte olduğu gibi borçlanma hakkının verilmesi.**

31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 5’inci maddesi b bendine göre; 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu’nda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası; meslek liselerinde okumakta iken veya yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler hakkında ise iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanmaktadır.

5510 sayılı Kanun'un "Sigortalılığın başlangıcı" başlıklı 7'nci maddesine göre de sigorta hak ve yükümlülükleri 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için çalışmaya, meslekî eğitime veya staja başladıkları tarihten itibaren başlamaktadır.

Ancak, 5510 sayılı Kanun'un 38'inci maddesine göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında dikkate alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı; malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak ilk defa kapsama girildiği tarih olarak kabul edildiğinden, çıraklar ve stajyerler çıraklık ve staj süreleri için malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından sağlanan haklardan yararlanamamaktadır.

Er veya erbaş olarak silahaltında veya yedek subay okulunda geçen süreleri, sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirdikleri normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri, sigortalı olmaksızın avukatlık stajı yapanların normal staj süreleri gibi sürelerde daha önceden sigortalılık süresi aranmadan borçlanma yapılabilmekte ve sigortalılık başlangıçları da borçlanılan gün sayısı kadar geriye götürülebilmektedir.

Ancak, meslek lisesi mezunu olup çırak veya stajyer olarak çalışanlar ise, sosyal güvenlik sistemindeki iş kazası-meslek hastalığı sigortası da denilen kısa vadeli sigortadan faydalandırılmakta ancak söz konusu staj sürelerinin emeklilik hakkından yararlanabilmesi için uzun vadeli sigorta kolları primi ödenmemektedir. Bu nedenler çırak ve stajyer öğrenci olarak çalışan emekçiler bu uygulamadan faydalanamamaktadır. Bu durum, Anayasanın "eşiklik ilkesine" açıkça aykırıdır. Bu aykırılık nedeniyle çırak ve stajyer öğrenci olarak çalıştırılan emekçiler mağdur edilmektedir.

5510 sayılı Kanun'da gerekli değişiklik yapılarak uygulamadaki eşitliksiz ve haksızlık giderilmelidir. Öncelikle yapılması gereken düzenleme ile bundan sonra stajyer öğrencilik ve çıraklık sürelerinin emeklilik süresinden sayılmalıdır. Aynı zamanda geçmişe yönelik, bir iş yerinde fiilen çalışmış çıraklar ve stajyerler için çalıştıkları süreler zarfında sınırlı olmak kaydıyla borçlanma hakkı sağlanmalıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Çırak, bursiyer ve stajyer öğrenci olarak çalışılan süreler için borçlanma hakkı verilmesi ve sigortalılık başlangıç tarihinin uzun vadeli sigorta kolları uygulamasında, çırak olarak çalışmaya veya staja başlanılan tarih olarak esas alınması öngörülmektedir. Bu kanun teklifi ile çıraklık ve staj dönemindeki çalışmaların prim gün sayısı hesabında dikkate alınması, bu konudaki mağduriyetlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

- **MADDE 2-** Çırak, bursiyer ve stajyer öğrenci olarak çalışılan süreler için geçmişe yönelik borçlanma hakkı verilmesinin, belirlenen süre içerisinde başvurulması halinde gerçekleşmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Yürürlük maddesidir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasına (j) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve dördüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “ve (j)” ibaresi “(j) ve (k)” şeklinde değiştirilmiştir.

“k) 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler ile meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerin çıraklık ve staj süreleri,”

MADDE 2- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 86- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 41 inci maddenin birinci fıkrasının (k) bendinde sayılanlar için, bu maddenin yürürlük tarihinden önceki çıraklık, staj ve eğitim süreleri, 3 ay içinde talepte bulunmaları ve geriye doğru borçlanmaları halinde, sigorta başlangıç tarihinin hesaplanmasında dikkate alınır.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.